

KRÓNIKA

AZ ALKOTÓK GYÜLÉSÉNEK PLENÁRIS ÜLÉSE — A Forum Könyvkiadó Alkotók Gyűlése december elején megtartott plenáris ülésén megvitatta a múlt évi kiadó terv megvalósításáról szóló jelentést és elfogadta az 1988. évi kerettervet. A Kiadó az elmúlt évben több mint ötven könyvet jelentetett meg, s az értékelés szerint a produkció műfaji szempontból változatos, tartalmában sokrétű, az olvasói igényeknek és elvárásoknak megfelelő volt. Az idei kiadói terv is tükrözi mind a társadalmi igényeket, mint a közösen, a Kiadó és Alkotók Gyűlése kialakította szerkesztéspolitikai mércéket és irodalmunk uralkodó törekvéseit éppúgy, mint a jugoszláviai magyar szellemi élet fontos sajátosságait — hangzott el az értekezleten. Az AGY plénuma támogatta azt a javaslatot is, hogy a kiadó folytassa immár hetedik éve folyó, állandó regénypályázatát, amelyre az idén Balázs Attilát, Fehér Ferencet, Gobby Fehér Gyulát, Juhász Erzsébetet és Majoros Sándort hívták meg.

A VTMA ÚJ TAGJAI — A Vajdasági Tudományos és Művészeti Akadémia közgyűlése decemberben megválasztotta új tagjait. A VTMA rendes tagjává választották Živan Milišavac író és publicistát, a levelező tagok közül pedig dr. Dušan Čamparag, dr. Dušan Milović, dr. Miroslav Radovanović, dr. Novica Vučić, dr. Ján Kmeť, dr. Čedomir Popov és Pavle Ugrinov lett az Akadémia rendes tagja.

Levelező taggá választották dr. Dragutin Zelenovićot és dr. Vojislav Marićot, a Műszaki Tudományok Karának tanárait, dr. Ribár Bélát, a Természettudományok Karának tanárát és dr. Várady Tibort, a Jogi kar tanárát. Az Akadémia külső tagjává

Alojz Benacot, a Bosznia-hercegovinai Akadémia, Sima Ćirkovot, a Szerb Tudományos és Művészeti Akadémia, Predrag Vranickit, a Jugoszláv Tudományos és Művészeti Akadémia tagját választották meg, valamint két külföldi akadémikust, a hollandiai Tharling Waterbolkot és a szovjet Vaszilij Szergejevics Vladimirovot vették fel soraikba.

A Vajdasági Tudományos és Művészeti Akadémia ezzel harminchét tagot számlál.

SZELI ISTVÁN TANULMÁNYAI SZERBHORVÁTUL — A Vajdasági Tudományos és Művészeti Akadémia és az Újvidéki Egyetem Magyar Nyelv, Irodalom és Hungarológiai Kutatások Intézete közös kiadásában megjelent Szelei István akadémikus szerbhorvát nyelvű tanulmánykötete *Istorijske i književne paralele* (Történeti és irodalmi párhuzamok) címmel. A Pál Sándor fordította kötet irodalomtörténészünk két nagy tanulmányát tartalmazza: A Tragédia délszláv képe címűt, amely 1969-ben az *Utak egymás felé* kötetben jelent meg eredetiben és a *Hajnóczy és a délszlávok* című doktori értekezést, amelyet a Forum Könyvkiadó 1965-ben adott ki.

DIJAK, ELISMERÉSEK — Október másodikától november harmincadikáig tartották meg Tuzlán a 6. Jugoszláv Portrékiállítás, amelyen az ország képzőművészeti egyesületeinek mintegy háromszázhusz tagja kétszázhatvan festményt, rajzot, grafikát és szobrászati alkotást állított ki. A Rodoljub Anastasov (Szkopje) Nikola Kovač (Szarajevó), Judita Krivec (Ljubljana), Jovan Soldatović (Újvidék) és Milivoje Unković (Szarajevó) összetételű zsűri Penováč Endre to-

polyai képzőművész rajzát Aranydiplomával tüntette ki.

Ötven ország kétszáz filmjét mutatták be a nemrégiben megrendezett Rio de Janeiró-i film-, tévé- és videofesztiválon, amelynek nagydíját a Klaus Maria Brandauer előkötetével működő zsűri Döbrei Dénes szabadkai színművésznek ítélte oda Erdős Pál *Gondviselés* című, dokumentarista-zsónográfiai filmjében nyújtott alakításáért.

DRÁMAOLVASÓ KOLLOKVIUM ZALAEGERSZEGEN, VAJDASÁGI RÉSZVEVŐKKEL — Harmadik éve rendezik meg Zalaegerszegen és a közeli egervári kastélyban a Nyílt fórum elnevezésű rendezvényt, amelyen eddig elő nem adott drámákat elemeznek, vitatnak meg a részvevő írók, dramaturgok, kritikusok, rendezők. A rendezvény gazdája a zalaegerszegi Hevesi Sándor Színház, amely lehetővé teszi, hogy a kiválasztott drámák közül kettőnek részletei a házi színpadon néhány napi próba után a szakmai közönség előtt életre keljenek. Ilyen megtiszteltetés érte az idén Tolnai Ottó *Tűzálló esernyő* című művét, melyet 1974-ben az Új Symposium közölt, de mind ez ideig nem került bemutatásra, s így a Nyílt fórum műsorán szerepelhetett. Tolnai szövegét Tarján Tamás, a Népszabadság kritikusja elemezte, próbáit pedig a leginkább avantgárd rendezőként jegyzett Paál István vezette. Mind a vita, mind pedig a megjelenítés bizonyítja, Tolnai szövegét méltatlanul mellőzték színházaink. Ugyancsak részleteiben háziszínpadi bemutatót ért meg Forgách András dramaturg műve, a *Mandulák*, amelyet a szerző irányításával próbáltak a zalaegerszegi színház tagjai. E két mű mellett megvitásra került Sárosi István *A húszmilliomodik év* című, Csáth Gézáról szóló drámája — felvezető: Gerold László, folyóiratunk kritikusja —, Sipos András *Scharf Móric*, Sántha József *Kegyelmi rokokó* és Zalán Tibor *Azután megdöglünk* című műve, az előre szétküldött, sokszorosított anyagban helyet kapott még Sziveri János

Szelídítés című Kisherceg-átírata, amely azonban nem került megvitatásra. A részvevők egy délelőtti a hangjátékoknak szenteltek, meghallgatták Horváth Péter, Sults Sándor és Zalán Tibor egy-egy hangjátékát, s utána vitáztak a művekről és a műfajról. Videofelvételről mutatták be a Jeles András rendezte *A mosoly birodalma* című előadást, s élőben láthatták a veszprémi fiatal műkedvelők előadásában Esterházy Péter *Daisy* című művét Tömöry Péter rendezésében. Esténként viszont a helyi színház műsorán levő darabokat nézhették meg a résztvevők. Műsoron szerepelt többek között Goethe *Egmontja* Ruszt József rendezésében, s bemutatóként Kiss Irén *Meyerlingi fondorlatok* című műve.

KRLEŽA-ŐSBEMUTATÓ NYÍREGYHÁZÁN — A nyíregyházi Móricz Zsigmond Színház együttese 1987. december 12-én tartotta meg Miroslav Krleža *Galícia* (U logoru) című drámájának magyarországi ősbemutatóját Léner Péter rendezésében. Munkatársai: Székely László díszlettervező, Vágó Nelly jelmeztervező, Melis László zeneszerző, a versszövegeket Váradi Szabolcs írta, dramaturg: Osztovits Levente, zsinészek: Rékási Károly (Horvat kadét), Sáfarnak Károly (Walter főhadnagy), továbbá: Mátrai Tamás, Schlanger András, Hetey László, Csíkos Sándor, Szabó Tünde, Simor Ottó, Földi László, Gados Béla, Kocsis Anál, Vajda János, Horváth László Attila, Szigeti András, Stettner Ottó, Petneházy Attila, Tóth Károly, Pankoray István, Matolcsi Marianna, Varjú Olga. Az első világháború idején játszódó háromfelvonásos drámát, amelyet a Szabadkai Népszínház — Virág Mihály rendezésében — 1977-ben színelőzt meg először magyar nyelven Csuka Zoltán fordításában, a nyíregyházi társulat Spiró György fordításában játssza. (G)

TOLNAI OTTÓ MONODRÁMAJA BUDAPESTI SZÍNHÁZBAN — December 9-én mutatta be a népliget-i Jurta Színház Tolnai Ottó *Izéke homokozója, avagy a mamuttemető*

című monodrámáját (megjelent a *Híd* 1983. 7—8. számában). Az előadást Jancsó Miklós rendezte, szereplője: Borbáth Ottília, díszlettervező: Banovich Tamás. A műről, amelyet Tolnai a kecskeméti színház felkérésére írt, amikor annak Jancsó Miklós volt a rendezője, a Jurta Színházbeli vállalkozás irányítója így nyilatkozott: „Egy történet. Egy sors. Egy mai nő vívódása a valóság és az örület határán.” A monodráma, ahogy Jancsó is nyilatkozta, elsősorban a színészi; „Ő kínlódik meg érte, ő adja szívét, lelkét, tehetségét”. Nem érdektelen tehát idézni, hogy készült Borbáth Ottília a rendkívüli feladatra: „Itt, körülöttem foglalnak majd helyet a nézők... Itt ülnek, tőlem karnyújtásnyira, félek is ettől egy kicsit, hiszen látom, ha megmozdulnak, halom, ha tüsszentenek, arcuk azonnal elárulja, hogy tetszik-e vagy unják-e a darabot. Izgalmas és pokolian nehéz.” (G.)

RUTTKAI ÉVA ÉS LATINOVITS ZOLTÁN ÚJVIDÉKI ESTJÉNEK LEMEZE — A Hungaroton kiadásában jelent meg Ruttkai Éva és Latinovits Zoltán 1969. március 19-én Újvidéken *Portrék* címmel tartott közös önálló estjének hangfelvétele. Az összeállítás középpontjában a két nagy magyar színész egykori sikere, Shakespeare *Rómeó és Júliája* áll. Ahogy a Magyar Nemzet lemezismertetőjében olvashatjuk: „Most a

Színészkirály és Színészkirálynő halála után az előadást e varázslatos fókuszú és a köréje csoportosított versek-szindarabrészek sajátos lemezoldalon hallunk, nem más, mint Rómeó és Júlia visszatérése a földi létbe, ha csak bő másfél óra időtartamra is.” Hallható a lemezen többek között József Attila *Odája*, Kosztolányi Dezső Hajnali részegsége s természetesen több Ady-vers. Az est összekötő szövegét Latinovits Zoltán írta. Ennek egyik mondata a két nagy művész emberi hitvallásának is felfogható: „A legnagyobb jó, ha az emberre szükség van.” Kettejükre, a szép és okos szó kimondóira, a művészi tolmácsolás legmagasabb szintű művelőire mindig, mint elemi emberi szükségletre gondolunk, emlékezünk. Rájuk szükség volt és szükség van. (G)

ELHUNYT PÁLINKÁS JÓZSEF — A múlt év decemberében, hetvenhárom éves korában elhunyt Pálinkás József, nyugalmazott tanár, e vidék iskoláinak történetírója. Négy évvel ezelőtt jelent meg a Forum Könyvkiadó gondozásában nagy jelentőségű munkája, a *Walter magisztertől a tudományegyetemig*, amely iskoláink majd ezer éves történetét dolgozza föl, külön fejezetekbe foglalva az egyházi iskolázás korát, a világi nevelés megalapozását és a modern iskolarendszer kibontakozását.